

31 augustus 1962.

U 10091/62 - C 46 - P4/S18.

GEHEIM

v.N. 5/60411

Land: Italië.
Onderwerp: De Europese politiek van Italië.

MP

J.F.

Referenties:

Datum van
waarneming: Tweede helft augustus 1962.

Bron: Betrouwbaar.

Opmerkingen:

Mede verzonden aan: de minister van buitenlandse zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof.Dr. J.E.de Quay
Minister-President
Plein 1813, nr. 4
's-Gravenhage.

GEHEIM

GEHEIM

DE EUROPESE POLITIEK VAN
ITALIE.

Ook na het bezoek van minister Luns aan Rome zijn de houding van de Italiaanse regering in de kwestie van de politieke integratie van Europa en de Italiaanse opvattingen ten aanzien van de gedachten van de Gaulle-Adenauer enerzijds en die van de Benelux-landen anderzijds niet duidelijker omlind geworden. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit, dat de gedachten van de secretaris-generaal van het Italiaanse ministerie van buitenlandse zaken, Cattani, die nu als opvolger van Fouchet voorzitter van de voorbereidende commissie voor de politieke integratie is geworden, niet in alle opzichten de opvattingen van zijn regering weerspiegelen.

In verband hiermede zijn een tweetal opstellen, die op 2 en 9 augustus in het Italiaanse weekblad "Vita" verschenen van bijzonder belang. Het weekblad "Vita", dat te Rome verschijnt, is een blad van de midden-rechts-groepen van de Democrazia Cristiana, dus rechts-dorotei en Scelba-groep. De sterkste figuren, die het steunen en die door het blad gesteund worden zijn: Taviani, Scelba, Segni en Piccioni. Het is sterk kerkelijk georiënteerd, dus in wezen tegen de apertura a sinistra en zeer kritisch tegenover de nieuwe regering, tegenover Fanfani, tegen de nationalisering van de elektriciteitsbedrijven, tegen Mattei, voor Nato, voor Europese integratie.

Het blad zegt in een artikel over "De keuzen voor Europa - moeilijkheden voor de regering", op 2 augustus, dat Fanfani tot nu toe altijd getracht heeft, tussen de Gaulle en de Benelux een compromis te vinden - en dat deze lijn de Italiaanse socialisten niet bevalt en daarom in het najaar de regering in interne moeilijkheden zal brengen. Indien dit juist is, dan zou op de eventuele Europese topkonferentie van september in Rome van Italiaanse zijde niet veel te verwachten zijn.

Het blad licht deze stelling nader toe: tot nu toe hebben de politieke leiders van Italië zich op het Europese

GEHEIM

GEHEIM

gebied zeer terughoudend getoond. Dit neemt echter niet weg dat er duidelijke tegenstellingen in de beoordeling bestaan. De ene richting ziet meer heil in de anglo-amerikaanse elasticiteit tegenover Rusland, is dus meer open, meer progressief, - de andere richting, de rechtsen en extreem rechtsen in het Italiaanse parlement, staat meer sympathiek tegenover de lijn Adenauer - de Gaulle en de idee van het Europa van de vaderlanden, of beter van de staten. Deze verschillen spelen ook binnen de Democrazia Cristiana, thans nog verborgen, maar ze "dreigen zich in het na-jaar duidelijk te manifesteren", aldus Vita.

In deze situatie observeren de socialisten met grote aandacht de activiteit van Fanfani. Fanfani ontwikkelt, overeenkomstig zijn temperament, een grote activiteit, tensinde een compromis-formule te vinden, die allen bevredigt, of tenminste door allen aanvaard kan worden. Fanfani heeft daarom eind juli langdurig met Cattani overleg gepleegd over de mogelijkheid om bepaalde aspecten van de Gaulle's plannen te aanvaarden, tensinde toch vooruit te komen. Deze mogelijkheid verontrust de linkervleugel van de Democrazia Cristiana, die onwrikbaar tegenover de Gaulle staat, zeer.

Maar Fanfani vindt een criticus ook in zijn eigen minister van buitenlandse zaken, Piccioni. Volgens Vita is Piccioni er diep van doordrongen, dat de grote inspanningen van Fanfani, om een compromis formule te vinden en de uitgebreide activiteit van Cattani - die onlangs alle hoofdsteden van de Zes bezocht - tenslotte op niets uitliepen en Italië alleen dreigen te isoleren, omdat niemand vertrouwen in Italië heeft. Italië heeft zolang geaarzeld en zolang compromissen gezocht, tot Parijs-Bonn eindelijk het volkomen eens werden - en Rome erbuiten lieten, tot de Benelux niet meer wist, wat zij aan Rome had en Engeland eveneens sceptisch over de houding van Italië dacht. Piccioni heeft deze mening nadrukkelijk in de ministerraad verdedigd, zich uitgesproken tegen het "aktivisme" van Fanfani c.s. en geëist, dat Italië zich voorlopig van alle poging, de Europese compromis-formule te vinden, onthoudt. Piccioni is van plan het juiste tijdstip af te wachten om te zijner tijd een eigen voorstel in te dienen. Volgens Vita wordt deze mening door het grootste gedeelte van de Democrazia Cristiana gedeeld. "Het zijn meningen die de minister-president niet deelt," zegt het blad. De

GEHEIM

GEHEIM

linker vleugel van de Democrazia Cristiana en de socialisten vrezen, dat deze aktiviteit van Fanfani tenslotte ertoe zal leiden, dat bepaalde aspekten van de Gaulle's plannen in een compromis worden aanvaard. Daarom staan zij op het ogenblik zeer kritisch tegenover de regering, uit vrees, dat de elastische ontspanningspolitiek van MacMillan en Kennedy door een dergelijke nieuwe afspraak met de Gaulle in het gedrang komt. Het blad is dan ook van mening, dat de regering het onmiddellijk na de vakantie van de kant van de socialisten, juist op het stuk van de Europese politiek, hard te verduren zal krijgen.

Indien dit juist is, kan men op de komende Europese topkonferentie niet veel verwachten van Italië. Het "non-aktivisme" zal zich dan nog duidelijker aftekenen.

De achtergrond van deze politieke analyse van "Vita" - dat reeds vaker getoond heeft over rechtstreekse informaties uit de regering en de departementale kringen te beschikken - wordt door een artikel van Randolfo Pacciardi in Vita van 9 augustus bevestigd, dat verscheen onder de titel: "En de buitenlandse politiek?" Pacciardi is, oud-Spanje strijder aan de rode kant, rechts-republikein (dat is radikaal-socialisten ongeveer), oud-minister van defensie, vooraanstaand man in de Europese beweging, NATO-aanhanger, fel anti-communist en zeer integer. In zijn linkse partij bevindt hij zich aan de rechtervleugel; daarom is hij tegen de centro-sinistra-regering - en daarom als parade-paard regelmatige politieke rubriek-schrijver van Vita, en een van de politici, die de communisten het meest haten, omdat hij anti-communist is met een schone lei (gewond in Spanje, politiek emigrant onder Mussolini). Pacciardi verwierpt evenals Piccioni het "aktivisme" en het compromis-zoeken van Fanfani, keert zich tegen de onuitgesprokenheid van de Italiaanse Europese politiek, waardoor Italië geïsoleerd wordt en vraagt openlijk en nadrukkelijk: wat is eigenlijk onze Europese en Atlantische politiek? Hij heeft volledig vertrouwen in Piccioni die hij "zwijzaam, rustig, wars van Stachanow-aktivisme (lees: Fanfani-stijl) neemt. Piccioni gelooft niet in de centroministra-regering, zegt Pacciardi, wel in de doorlopende Italiaanse buitenlandse politiek, die van de regerings- en parlementsconstellatie onafhankelijk moet zijn.

GEHEIM

GEHEIM

Wellicht zou men kritisch moeten staan tegenover de insinuatie in Vita, dat tussen Fanfani en de eigen linkse groepen van de Democrazia Cristiana nu al zo een belangrijke tegenstelling zou bestaan. Het is een feit, dat na de verkiezing van Segni een deel van de vrienden van Fanfani het hem kwalijk nam dat hij tenslotte toch voor de rechtse figuur Segni, pleitte. Aan de andere kant is het beslist nog voorbarig te menen, dat de linker vleugel van de Democrazia Cristiana thans reeds zo ver gaat, Fanfani openlijk aan te vallen en daarmee haar eigen ideaal van de centro-sinistra-regering in gevaar te brengen. Wel zal er verzet komen van de zijde van de Nenni-socialisten. Hun verzet kan de regering inderdaad niet naast zich neerleggen. Daarom is het juist aan te nemen, zoals eerder genoemd blad doet, dat in het najaar een nieuw intern konflikt over de Europese politiek, de regering en haar midden-links-vrienden zal bedreigen.

Tweede helft augustus 1962.

GEHEIM